

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 marca 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w związku art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn.zm.) oraz art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6, art. 79 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2019r., poz.1373 ze zrn.) stwierdził, że podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne J. M. jako pracownika u płatnika składek Miejski Zakład (...) w G. wynosi:

Miesiąc/ rok	Kod ubezpieczenia	Podstawa wymiaru składek	Składka na ubezpieczenie zdrowotne			
na ubezpieczenia	na ubezpieczenie					
Emerytalne i rentowe	Chorobowe	Wypadkowe	Zdrowotne			
12-2015	(...)	2 579,84 zł	2 579,84 zł	2 579,84 zł	2 226,14 zł	200,35 zł
03-2016	(...)	2 905,84 zł	2 905,84 zł	2 905,84 zł	2 507,45 zł	225,67 zł
12-2016	(...)	3 170,71 zł	3 170,71 zł	3 170,71 zł	2 736,01 zł	246,24 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w wyniku przeprowadzonej kontroli ostatecznie ustalił, iż płatnik składek dokonywał pracownikom wypłat pieniężnych z okazji Ś. Wielkanocnych i Bożego Narodzenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych kierując się wyłącznie zarobkami z (...), J. M. otrzymał następujące kwoty dofinansowania w grudniu 2015 -200 zł, w marcu 2016 -380 zł, w grudniu 2016 r. - 610 zł., świadczenia te były wypłacane pracownikom w miesiącach wskazanych w decyzji w latach 2014-2016 w tej samej wysokości; pracownicy nie występowali z żadnymi wnioskami, nie dokonywano ustaleń sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do świadczeń, nie ustalano wysokości dochodu na członka rodziny. Podniesiono, że pracownicy w żaden sposób nie dokumentowali wysokości dochodu przypadającego na osobę w rodzinie. W związku z powyższym w ocenie organu wszystkie opisane świadczenia wypłacane w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie były uzależnione od sytuacji życiowej rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu w zgodzie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a co za tym idzie wartości tych świadczeń winny zostać włączone do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, gdyż fundusz przeznaczony jest wyłącznie na finansowanie działalności socjalnej i od zasady tej nie ma żadnych wyjątków; regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie może zmieniać wskazanej zasady, tymczasem u płatnika w świetle złożonych do protokołu kontroli wyjaśnień, podstawą wypłaty określonej wysokości świadczeń były uzgodnienia związków zawodowych i dyrekcji oraz kwoty te zależały wyłącznie od możliwości finansowych płatnika. W myśl powyższego Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że wypłacone świadczenia pieniężne nie mają charakteru socjalnego i stanowią przychód pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 3 kwietnia 2012r., poz. 361 ze zm.). Oznacza

to, iż od uzyskanego przez pracownika przychodu należy naliczyć składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. /decyzja k. 5-7 akt. ZUS /

Miejski Zakład (...) w G. odwołał się od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę. Zaskarżonej decyzji zarzucił:

1. niewyczerpujące zebranie i błędne rozpatrzenie materiału dowodowego polegające na błędnym ustaleniu stanu faktycznego poprzez uznanie, iż w Miejskim Zakładzie (...) w G. nie dochodziło do oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych przy wypłacaniu świadczeń pieniężnych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
2. błędne uznanie, że wypłacane świadczenia nie stanowiły świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

W uzasadnieniu swego stanowiska odwołujący podniósł, iż wbrew zapatrywaniom skarżonej decyzji płatnik przy ustalaniu wysokości świadczenia pieniężnego z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w okresie objętym decyzją w latach 2014-2016 stosował kryterium w postaci sytuacji materialnej, rodzinnej i życiowej pracownika otrzymującego takie świadczenie a co za tym idzie spełnione zostały warunki wyłączenia tych świadczeń z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne rentowe i zdrowotne.

/odwołanie k. 3-4 /

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację podniesioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie k. 5-8/

Na rozprawie w dniu 9.11.2021 r. poprzedzającej wydanie wyroku pełnomocnik odwołującego poparł odwołanie, zainteresowany J. M. nie zajął stanowiska w sprawie, pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto postanowieniem wydanym na wskazanej rozprawie Sąd oddalił wniosek Miejskiego Zakładu (...) w G. o zawieszenie postępowania. /stanowisko procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 r. 00:02:25 00:04:12, postanowienie 00:04:30-00:05:13/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Płatnik - Miejski Zakład (...) w G. zatrudniający pracowników, utworzył Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, z którego wypłaca środki na podstawie obowiązującego w zakładzie regulaminu. /bezsporne/

Zainteresowany J. M. jest pracownikiem płatnika od 2015 roku, zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku konserwatora – pracownika gospodarczego. /bezsporne, dokumentacja w aktach osobowych koperta k. 39, zeznania zainteresowanego protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:48:56-00:49:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:05:13 -00:14:05/

U płatnika obowiązuje Regulamin Tworzenia i Gospodarowania Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych zgodny z którym z uwzględnieniem aneksu z dnia 16 grudnia 2005 roku.

W świetle tego regulaminu środki pieniężne (...) gromadzone w celu pokrycia bieżącej działalności socjalnej przeznaczą się na finansowanie między innymi:

- udzielenia pożyczek mieszkaniowych,
- dofinansowanie skierowań na kolonie, obozy oraz wczasów zorganizowanych,
- kosztów zakładowej działalności w zakresie;

a. kulturalno-oświatowym

b. sportu i rekreacji,

c. turystyki,

- bezzwrotnej pomocy socjalnej dla pracowników

- kosztów-impres okolicznościowych.

Ze świadczeń objętych zakresem zakładowej działalności socjalnej mogą korzystać:

- pracownicy zakładu zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy i ich dzieci,

- dzieci pracownika do lat 18 pozostające na wyłącznym jego utrzymaniu, nadto dzieci pracownika będące na: jego utrzymaniu niepracujące - bez względu na wiek jeżeli są inwalidami oraz dzieci przysposobione.

Wnioski pracowników o pomoc Funduszu opiniuje (...) Komisja Socjalna i daje do zatwierdzenia Dyrektorowi. D. wypoczynku dla dzieci może być dofinansowane tylko jeden raz w ciągu roku (wypoczynek letni, ferie zimowe) w miarę posiadanych środków.

Pracownik znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej (zdarzenia losowe) może uzyskać bezzwrotną pomoc finansów w formie gotówkowej lub materialnej, po złożeniu umotywowanego wniosku w zakładzie pracy.

Pomoc w każdej formie udzielana pracownikowi nie jest obowiązkowa i jest przyznawana indywidualnie każdemu ubiegającemu się pracownikowi,

/regulamin zagospodarowania FŚS z aneksem w aktach ZUS k. nienumerowane/

Poza regulaminem ZFŚS u płatnika nie ma innych dokumentów określających zasady wypłat świadczeń z ZFŚS. Nie istniały też żadne wzory wniosków i oświadczeń do ZFŚS. /protokół przesłuchania B. G. w postępowaniu kontrolnym w aktach ZUS k. nienumerowane/

W praktyce płatnik tworzył Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. Z jego środków finansowano wypłaty na zwiększone potrzeby pracowników związane ze świętami czy na wypadki losowe. Corocznie na fundusz dokonywany był odpis z własnych środków.

Na zebraniach związków zawodowych występowano do dyrekcji z propozycją wypłat świadczeń dla pracowników z okazji świąt, również proponowano kwotę wypłaty na jednego pracownika. Następnie dyrektor dokonywał uzgodnień z komisją (...) w jakiej wysokości świadczenia mogą być wypłacone na jakie możliwości pozwala Fundusz. Komisja ZFŚS po zasięgnięciu opinii księgowości o możliwościach finansowych wypłaty na swoim posiedzeniu podejmowała decyzje o przyznaniu pracownikom kwot do wypłaty. Propozycja wysokości kwot do wypłaty była przedstawiana dyrektorowi. Po akceptacji dyrekcji realizowana była wypłata. Komisja przyjmowała kryteria osiągniętych przez pracowników dochodów w Miejskim Zakładzie (...).

/protokół przesłuchania B. G. w postępowaniu kontrolnym w aktach ZUS k. nienumerowane , zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15/

Z uwagi, na to że w większości przypadków osiągnięte przez pracowników u płatnika dochody były jedynym źródłem ich dochodów, a dochody te w ocenie płatnika były porównywalne, Miejski Zakładzie (...) wypłacał pracownikom świadczenia (...) w takiej samej wysokości. /protokół przesłuchania B. G. w postępowaniu kontrolnym w aktach ZUS k. nienumerowane , zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15/

W zakładzie najwięcej zarabiał dyrektor, księgowa, kierownik, pensje pozostałych pracowników były porównywalne. /zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15/

Na dzień 1 stycznia 2014 roku najwyższe wynagrodzenia pracowników płatnika brutto wynosiły: 10.079,75 (w tym nagroda jubileuszowa 7 565,04) złotych, 7.098,76 (w tym nagroda jubileuszowa 4 754,40) złotych i 6.410,28 złotych, zaś najniższe wynagrodzenia brutto wynosiły: 1.640,80 (w tym wynagrodzenie chorobowe za 10 dni) złotych, 1.834,48 złotych i 1.960,96 złotych

Na dzień 1 stycznia 2015 roku najwyższe wynagrodzenia pracowników płatnika brutto wyniosły: 7. 050,74 złotych, 6.500,00 złotych i 4.601,54 złotych, zaś najniższe wynagrodzenia brutto wynosiły: 2.049,12 złotych, 2.083,92 złotych i 2.146,66 złotych

Na dzień 1 stycznia 2016 roku najwyższe wynagrodzenia pracowników płatnika brutto wyniosły: 7.278,68 złotych, 6.500,00 złotych i 4.800,08 złotych, zaś najniższe wynagrodzenia brutto wynosiły: 2.115,27 złotych (w tym zasiłek chorobowy za 15 dni), 2.298,52 złotych i 2.311,68 złotych (w tym wynagrodzenie chorobowe za 4 dni, zasiłek chorobowy za 2 dni)

/zestawienie k. 37/

W latach 2014-2016 sytuacja materialna i życiowa pracowników była ogólnie znana innym w Zakładzie. /zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15/

Sytuacja życiowa, rodzinna, finansowa pracowników płatnika była zróżnicowana. Część z nich miała na utrzymaniu rodziny, dzieci, dzieci studiujące. Osoby z nimi prowadzące wspólne gospodarstwo domowe miały bądź nie, inne źródło utrzymania. /zeznania zainteresowanego protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:48:56-00:49:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:05:13 -00:14:05, zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15, zeznania świadka S. D. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:16:56 -00:23:04, zeznania świadka A. B. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:23:04 -00:30:23/

Przy dysponowaniu środkami nie dokonywano ustaleń sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do świadczeń z ZFŚS, nie ustalano dochodu przypadającego na członka rodziny. Pracownicy nie dokumentowali wysokości dochodu przypadającego na osobę w rodzinie. Komisja socjalna nigdy nie brała pod uwagę tego kryterium przy przyznawaniu wysokości świadczenia. Pracownicy nie składali wniosków o wypłaty z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych ani oświadczeń o dochodzie uzyskanym na członka rodziny. /protokół przesłuchania B. G. w postępowaniu kontrolnym w aktach ZUS k. nienumerowane , zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15 zeznania zainteresowanego protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:48:56-00:49:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:05:13 -00:14:05, , zeznania świadka S. D. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:16:56 -00:23:04, zeznania świadka A. B. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:23:04 -00:30:23/

Ustalenia w wyżej wskazanym przedmiocie zaczęto czynić dopiero po zmianach na stanowisku dyrektora. /zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15 zeznania zainteresowanego protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:48:56-00:49:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:05:13 -00:14:05, , zeznania świadka S. D. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:16:56 -00:23:04, zeznania świadka A. B. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:23:04 -00:30:23/

W latach 2014-2016 pracownicy dostawali wypłaty z ZFŚS dwa razy do roku z okazji świąt. /zeznania świadka B. G. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:30:23 -00:47:15 zeznania zainteresowanego protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:48:56-00:49:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:05:13 -00:14:05, , zeznania świadka S. D. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:16:56 -00:23:04, zeznania świadka A. B. protokół z rozprawy z dnia 9.11.2021 00:23:04 -00:30:23/

Zainteresowany J. M. w okresie objętym zaskarżoną decyzją z ZFŚS otrzymał następujące kwoty dofinansowania :

12.2015r.- 200 złotych

03.2016r.- 380 złotych

12.2016r.- 610 złotych

/listy wypłat środków pieniężnych z okazji Świąt Bożego Narodzenia, Ś. W. w aktach ZUS k. nienumerowane/

W latach 2014 - 2016, płatnik w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne pracowników nie uwzględniał przychodu osiągniętego z tytułu wypłaconych świadczeń pieniężnych, finansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. /bezsporne/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów znajdujących się w aktach sprawy jak i w aktach rentowych oraz na podstawie zeznań świadków i zainteresowanego, które Sąd uznał za wiarygodne. Dowody te wzajemnie ze sobą korespondowały i uzupełniały, nie były także sprzeczne z przedstawioną w procesie dokumentacją.

Czyniąc ustalenia Sąd nie dał jedynie częściowo wiary świadkowi B. G. w zakresie w jakim twierdziła iż wypłat z ZFŚS u płatnika dokonywano na podstawie ustnych wniosków pracowników. Zeznania wskazanego świadka w tym przedmiocie były bowiem sprzeczne z zeznaniami wszystkich innych osób przesłuchanych w procesie, które wprost twierdziły, iż do wypłat świadczeń nie był potrzebny żaden wniosek, że nie badano ich sytuacji rodzinnej i materialnej. Podkreślenia wymaga też i fakt, że w wyjaśnieniach złożonych w postępowaniu kontrolnym przeprowadzonym przez ZUS świadek B. G. twierdziła, iż żadne wnioski nie były od pracowników wymagane.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Na wstępie w kwestii proceduralnej podnieść należy, iż brak było podstaw do zawieszenia postępowania. do czasu rozstrzygnięcia postępowania w sprawie VIII U 1258/ 21

Sprawa niniejsza dotyczy stricte składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne określonego pracownika, samo zaś podobieństwo rozpoznawanych spraw, jednakowa podstawa faktyczna i prawna rozstrzygnięcia, zawieszenia postępowania nie usprawiedliwia. Brak jest nadto podstaw do zawieszenia postępowania, jeżeli sąd orzekający jest w stanie samodzielnie dokonać ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, bez konieczności wywodzenia ich z innego postępowania cywilnego /por. wyrok SA w Warszawie z dn. 27.06.2019r. sygn. akt: VII AGa 1180/18, z dn. 14.02.2019r. sygn. akt: VII AGa 1058/18/

Zależność prejudycjalna postępowania cywilnego od wyniku innego postępowania (cywilnego, a także administracyjnego, karnego lub dyscyplinarnego) występuje wtedy, gdy kwestia będąca lub mająca być przedmiotem innego postępowania (prejudycjalnego) stanowi element podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu cywilnym (chodzi tu o fakty lub dowody faktów). Charakter relacji zachodzącej pomiędzy zagadnieniem prejudycjalnym oraz przedmiotem postępowania cywilnego jest taki, że bez uprzedniego rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnej niemożliwe jest rozstrzygnięcie sprawy w toczącym się postępowaniu /por. wyrok SA w Łodzi z dn. 13.03.2019r. sygn. akt: II ACa 580/18/

Natomiast wynik innej sprawy oparty na podobnym czy nawet takim samym stanie faktycznym i prawnym, który nie ma charakteru prejudykatu, nie uzasadnia zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. /por. wyrok SN z dn. 05.11.2015r. sygn. akt: III PK 32/15/.

Wynik jednej z wielu spraw opartych na podobnym, czy nawet takim samym stanie faktycznym, toczących się równocześnie w danym sądzie, nie stanowi prejudykatu dla pozostałych spraw. /por. postanowienie SA w Gdańsku z dnia 24.09.2013, III AUz 308/13/

Jeżeli rozstrzygnięcie innego postępowania nie stanowi w istocie przedsądu, nie kształtuje treści rozstrzygnięcia w sprawie, która miałaby zostać zawieszona, to nie jest zasadne jej zawieszenie. /por. wyrok SA w Krakowie z dnia 5.07.2017 I ACa 143/17 /

Przechodząc do meritum wskazać należy, że zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1949), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zwanych dalej „składkami”, stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej „ustawą”, oraz § 2.

Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 19 cytowanego rozporządzenia podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Na podstawie art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1-3, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. tj. przychód - przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy oraz przychody z działalności wykonywanej osobiście przez osoby należące do składu rad nadzorczych, niezależnie od sposobu ich powoływania. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe bez stosowania ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek.

Zgodnie z art. 81 ust. 1, 5, 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób, nie stosuje się wyłączeń wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną oraz nie stosuje się ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy wymiaru składki (art. 79 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

Tym samym kluczowym dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy jest to czy wypłacane ubezpieczonemu przez płatnika świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych stanowiły - jak twierdzi odwołujący, a co neguje organ rentowy - świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne tj. czy spełniają wymogi określone ustawą o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych realizującą postulat i obowiązującą w prawie pracy zasadę by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe kulturowe i socjalne potrzeby pracowników.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1070) przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu; zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1-1b, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo art. 30 ust. 6 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263).

Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

W świetle ugruntowanego orzecznictwa jeżeli pracodawca faktycznie spełnia przesłanki wskazujące na to, że w ramach funkcjonowania zakładowego funduszu socjalnego realizowany był cel socjalny, nadto brano pod uwagę sytuację osobistą i majątkową pracownika oraz jednocześnie źródłem świadczeń były środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, to przy takich okolicznościach nie można przesądzać, że świadczenia były ukrytą formą przychodu. Jedynie w sytuacji wykazania pozorności utworzenia środków socjalnych, będących w istocie ukrytą formą przychodu, możliwe jest ich ewentualne przekwalifikowanie przez organ rentowy i uznanie, że stanowią one podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. /por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 18.05.2017 III AUa 565/16 /

Przychód pracownika jest wyłączony z podstawy wymiaru składek jeżeli świadczenie zostało sfinansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne "w ramach" zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a więc zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o ZFŚS. W przypadku świadczeń wypłacanych indywidualnie pracownikom z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wyłączone są jedynie świadczenia przyznawane z zachowaniem kryterium socjalnego. /por. wyrok SA Łódź z dnia 25.10.2016, III AUa 1847/15 /

Świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych muszą być w każdym wypadku przyznawane z uwzględnieniem indywidualnie ocenianej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika, ponieważ jest to podstawowe założenie ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 111 ze zm.) i od zasady tej nie ma wyjątków. W przypadku pominięcia podstawowej i bezwzględnie wiążącej zasady przyznawania świadczeń socjalnych w zależności od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, świadczenia wypłacone przez pracodawcę nie mogą być ocenione w sensie prawnym jako świadczenia socjalne. /por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 28.04.2015r., III AUa 1217/14 /

Kolejność kryteriów socjalnych ma charakter przypadkowy, a ustawodawca nie przywiązuje do niej wagi. Doniosłości konkretnych kryteriów należy poszukiwać w istocie poszczególnych świadczeń. To charakter usługi wyznacza, czy decydująca do jej przyznania okaże się sytuacja życiowa, rodzinna czy też materialna. Kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków funduszu nie konkurują ze sobą. Ich relacja polega na wzajemnym uzupełnianiu się. /wyrok SA w Białymstoku z dnia 8.04.2015 r., III AUa 1403/14/

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2017 roku wskazano, iż przyjęte przez płatnika kryteria w postaci progu finansowego, od którego uzależnione było przyznanie świadczenia (przeciętne miesięczne wynagrodzenie netto) oraz progu stanowiskowego, który różnicował wypłatę świadczeń, w zależności od finansowej rangi danego stanowiska, są kryteriami jasnymi, czytelnymi i weryfikowalnymi. Kryterium dochodowe poszczególnych grup pracowników stanowi realną i uchwytną przesłankę różnicowania świadczeń. Należy przy tym podkreślić, że nie można racjonalnie wartościować, które kryterium jest lepsze, czy też bardziej uprawnione do stosowania. Nie można bowiem stanowczo twierdzić, że jedynym słusznym kryterium jest dochód całej rodziny, czy też wielodzietność. Tego rodzaju wnioskowanie stanowiłoby niedopuszczalną prawnie nadinterpretację przepisów ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i wydawanych na jej podstawie aktów prawa wewnątrzzakładowego. Istotne jest, aby pracodawca realizując cele socjalne świadczenia przyjął jako przesłankę ich przyznania kryterium socjalne, a to może zostać wyznaczone również przez dochód osiągniany przez uprawnionych pracowników na danym stanowisku pracy. (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 25.04.2017 r. III AUa 431/16)

Nie należy jednak przede wszystkim tracić z pola widzenia, iż Fundusz Świadczeń Socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin oraz emerytów i rencistów. Co więcej, jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach. Przepis art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych stanowi, że ustawa określa zasady tworzenia przez pracodawców zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i zasady gospodarowania środkami tego Funduszu oraz przewiduje, że Fundusz ten jest przeznaczony na finansowanie działalności socjalnej

organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z Funduszu oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych.

Doświadczenie życiowe pokazuje, że jest mało prawdopodobne, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Niemniej nie można wykluczyć a priori, że każdy przypadek należy badać indywidualnie oraz, że jednakowa sytuacja materialna, życiowa i rodzinna pracowników nie musi oznaczać, że sytuacja ta jest taka sama, identyczna, ale musi być na tyle podobnym, porównywalnym poziomie, że ewentualna różnica nie ma znaczącego charakteru. /por. wyrok SA w Warszawie z dnia 21.03.2016 r. III AUa 1493/14/

Świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, wypłacone w oparciu o kryterium zrównujące a nie różnicujące, nie mające charakteru socjalnego stanowią przychód ze stosunku pracy. /por. wyrok SA w Łodzi z dnia 5.10.2015 r. III AUa 105/15 /

Definicja działalności socjalnej daje pracodawcy możliwość wręczania ze środków funduszu, między innymi, bonusów finansowych z okazji Świąt Bożego Narodzenia czy Wielkanocnych z tytułu zwiększonych wydatków w tym okresie. Warunkiem umożliwiającym ich przyznanie jest zapisanie takich form pomocy w regulaminie funduszu oraz określenie trybu ich przyznawania (czy przyznanie następuje np. na wniosek osoby uprawnionej, czy też z inicjatywy pracodawcy), a to w myśl art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, który stanowi, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. /por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 3.09.2015 r., III AUa 927/14/

Odstąpienie od różnicowania świadczeń, a tym samym od badania sytuacji socjalnej pracowników dopuszczalne jest tylko w przypadku świadczeń wydatkowanych z funduszu na imprezy integracyjne, kulturalne, sportowe, akcje turystyczne itp. /por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 19.03.2015 r., III AUa 1438/14/

Kwoty uzyskane przez pracowników z funduszu świadczeń socjalnych, pomimo tego, że mieszczą się w ogólnej definicji przychodu, nie stanowią podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. 1998 r. Nr 161, poz. 1106).

To pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Zasada zawarta w tym przepisie wyraża się w związku pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną, sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Im sytuacja osoby uprawnionej jest gorsza, tym wyższe przysługuje jej świadczenie. O spełnieniu kryterium socjalnego nie może być mowy bez indywidualnej analizy sytuacji każdej uprawnionej do skorzystania z funduszu osoby. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Nadto istotne jest także ustalenie takich progów dostępności świadczeń, jak i takie zróżnicowanie ich wysokości aby urzeczywistnić ustawowy cel Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, tj. niwelowanie różnic w poziomie życia pracowników. Oparcie kryterium dostępności świadczeń z tytułu świąt wyłącznie z uwzględnieniem wysokości wynagrodzenia zasadniczego uzyskiwanego u płatnika nie spełnia wymogu badania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej

w szczególności na tle sytuacji życiowej innych pracowników uprawnionych do świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. /por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 7.08.2014, III AUa 2028/13/

Przenosząc wszystko powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy podnieść należy, że w świetle poczynionych w sprawie ustaleń, iż w przypadku płatnika Miejskiego Zakładu (...) w G. kryterium wypłaty świadczeń z ZFŚS dla pracowników stanowiło tylko i wyłącznie kryterium dochodu pracownika w firmie. Próg był ustalony od dochodu pracownika nie jego rodziny. I choć jak zeznała świadek B. G. sytuacja materialna i życiowa pracowników była pracodawcy znana, nie wpływała ona w żaden sposób na wielkość przyznawanych im świadczeń. Pracodawca nie żądał od pracowników żadnych wniosków ani udokumentowania sytuacji dochodowej na członka rodziny. Nie brał pod uwagę ilości członków rodziny na utrzymaniu zwiększonych potrzeb spowodowanych np. niepełnosprawnością czy chorobą. Pracodawca a priori przyjął założenie- co wynika z treści odwołania i przyjętej polityki wypłaty świadczeń, iż w wobec zbliżonych dochodów w (...) pracownicy winni otrzymać takie same świadczenia z ZFŚS. Tym samym w jego ocenie zostało spełnione kryterium socjalne uzasadniające przyznanie świadczeń.

Wskazane stanowisko nie może zostać zaakceptowane. W ocenie Sądu wskazuje ono na niezrozumienie przez płatnika czym w rzeczywistości jest kryterium socjalne. Uzależnienie wypłaty świadczeń tylko i wyłącznie od jednego czynnika dochodu w firmie nie jest w żaden sposób miarodajne dla oceny faktycznej sytuacji materialnej pracownika i nie daje żadnego obrazu jego indywidualnej pozycji -nie spełnia wymogu badania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej w szczególności na tle sytuacji życiowej innych pracowników uprawnionych do świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Podkreślić należy, iż nieważnym jest jaki element ocenny pracodawca wybierze o ile ilustruje on - daje pogląd, jak kształtuje się sytuacja pracowników w ww. sferach. Kryterium zastosowane przez płatnika tego wymogu nie spełniało. Podnieść należy, iż same zarobki pracowników w (...), co wynika choćby z przedłożonego w procesie zestawienia, były zróżnicowane, a nie jak twierdził płatnik, porównywalne. Tym samym już z tego względu płatnik stosował kryterium niemiarodajne. Mało tego - wypłacał świadczenia wszystkim w jednakowej wysokości bez względu na sytuację bytową. Jednakowe świadczenia dostawały więc zarówno osoby zarabiające więcej jak te zarabiające mniej, nadto te które miały bliskich na utrzymaniu jak i te, których bliscy mieli własne dochody. Ponadto faktycznie pracodawca zrównał sytuację socjalną pracowników mniej zarabiających, a na przykład mających nienajgorszą sytuację życiową (np. dobry stan zdrowia, możliwość uzyskania utrzymania z innych źródeł) z sytuacją innych osób zarabiających niewiele więcej ale np. samotnie wychowujących dzieci, z rodzin wielodzietnych, zmagających się z chorobami własnymi lub członków rodziny. Tym samym stosował kryteria, które obiektywnie nie pozwalały na spełnienie funkcji socjalnej wypłacanych świadczeń, która jest wymagana przez ustawę o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Wskazać należy, że żadnego usprawiedliwienia tego stanu rzeczy nie stanowi, iż świadczenia były niewielkie. Nawet bowiem świadczenia drobne - w świetle wspomnianych zasad wynikających z ustawy - dla zachowania jej celów socjalnych muszą opierać się na wskazanych kryteriach. I jakkolwiek wadliwe jest założenie, że wskazany cel socjalny można utożsamiać wyłącznie z określonymi kryteriami przyznawania świadczeń socjalnych – innymi słowy nie można racjonalnie wartościować, które kryterium jest lepsze, czy też bardziej uprawnione do stosowania - to jednak musi ono stanowić realną wymierną i uchwytą przesłankę różnicowania świadczeń, a tego wskaźnikom stosowanym przez płatnika obiektywnie zabrakło.

W konsekwencji powyższego Sąd doszedł do przekonania, iż świadczenia wypłacane zainteresowanemu z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie spełniały kryterium socjalnego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, który to przepis ustanawia zasadę ustawową wydatkowania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, odnoszącą się do wszystkich świadczeń z Funduszu.

Tym samym w przedmiotowej sprawie nie mógł znaleźć zastosowania wyjątek przewidziany w § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczególnych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w postaci wyłączenia przedmiotowych świadczeń z

podstawy wymiaru składek ubezpieczonego, co oznacza, że świadczenia mu wypłacone stanowią jego przychód, który wliczany jest do podstawy wymiaru składek.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art.98 k.p.c.w zw. z § 2 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz.265).

J.L.